

K nedožitým 70. narozeninám docenta PhDr. Pavla Košťuřika

Letos v polovině září by se dožil sedmdesátin známý moravský univerzitní archeolog docent PhDr. Pavel Košťuřik, CSc. Nepříznivý osud mu však nedopřál oslavit toto jubileum: 15. dubna 1998 náhle zemřel v necelých 52 letech, uprostřed práce a nedokončených projektů. Nedožité kolegovo výročí je příležitostí připomenout jeho osobnost vysokoškolského učitele a badatele zaujatého studiem mladší a pozdní doby kamenné ve střední Evropě.

Narodil se 15. září 1946 v Brně. Většinu života však prožil na Třebíčsku, nejprve v učitelské rodině v Ketkovicích, později v Lesním Jakobově, odkud pravidelně dojížděl do Brna. Prehistorii vystudoval v letech 1965–1970 na brněnské filozofické fakultě. Poprvé jsem se s ním setkala na podzim roku 1968, kdy už pilně pracoval na diplomové práci *Pozdně lengyelské osídlení Moravy*, kterou obhájil v roce 1970. Tato studie vyšla později ve zkrácené verzi v německém překladu *Die Lengyel Kultur in Mähren. Die jüngere mährische bemalte Keramik* (1973).

Po krátkém působení v muzeu v Moravském Krumlově, kde pracoval jako muzejní archeolog, nastoupil před koncem roku 1971 na tehdejší katedru prehistorie do Brna. Zde trvale zakotvil až do předčasného úmrtí. Počítalo se především s jeho účastí na katedrovém výzkumu v Těšeticích-Kyjovicích, které se staly jeho druhým domovem. Obětavě tam pracoval na terénních odkryvech i na budování výzkumné základny. Pavel Košťuřik se stal členem týmu pro výzkum kultury s moravskou malovanou keramikou a zástupcem Vladimíra Podborského, který kolektiv vedl. S dalšími kolegy se podílel na vzniku nového popisného systému pro zpracování hromadných archeologických dat *Numerický kód moravské malované keramiky* (1977).

Současně byl pověřen výukou: zpočátku vedl semináře k dějinám pravěku, laboratorní a dokumentační práce, terénní teorii a praxi, později přednášel o neolitu a eneolitu našich zemí i Evropy. Rád vyjížděl se studenty na exkurze, zvláště na Slovensko a do Polska, kde měl v archeologických kruzích plno přátel. Z terénních výzkumů průběžně zpracovával a připravoval do tisku nálezové soubory lengyelské kultury a na základě obhajoby publikované studie *Neolitické sídliště s malovanou keramikou u Jaroměřic n. R.* (1979) získal zanedlouho (1981) hodnost kandidáta historických věd.

V roce 1985 byl Pavel Košťuřik pověřen vedením těšetickeho výzkumu a organizačním zajištěním letní terénní praxe studentů archeologie. Od té doby jsem Pavla na výzkumu zastupovala, střídali jsme se ve vedení praxe. Uvolněný čas tak využil k náročnému zpracování archeologických pramenů z rozsáhlého předstihového výzkumu na výšinné lokalitě u Kramolína, který proběhl v letech 1971–1977 ve spolupráci se Západo-moravským muzeem v Třebíči. Za téma habilitační práce si zvolil

nálezové soubory a kontexty datované do eneolitu z tohoto hradiska. Habilitoval se v roce 1996 obhajobou spisu *Eneolitické osídlení hradiska u Kramolína ve středoevropských souvislostech*.

Docent Pavel Koštuřík patřil k všestranně pracovitým archeologům. Kromě vedení řady diplomových prací a několika terénních výzkumů na významných pravěkých lokalitách (Těšetice-Kyjovice, Jaroměřice nad Rokytnou, hradisko u Kramolína) se také podílel na organizování seminářů, celostátních setkání a mezinárodních konferencí tematicky zaměřených na otázky mladší a pozdní doby kamenné. Za svůj nedlouhý život stihl vydat dvě monografie (třetí a poslední vyšla až posmrtně), stal se spoluautorem pěti kolektivních monografií, z nichž je třeba připomenout *Pravěk Třebíčska* (1986) a napsal více než sto vědeckých studií publikovaných v domácích i zahraničních časopisech. Jeho bibliografie je zveřejněná v archeologické řadě sborníku *SPFFBUM 4, 1999, 13–20*.

Poslední Koštuříkova práce vyšla v knižní podobě s několikaletým odstupem až po editorském zpracování habilitačního rukopisu (Kazdová–Podborský, eds.), *Eneolitické osídlení hradiska u Kramolína ve středoevropských souvislostech* (2007).

Monografie se setkala u odborníků na pozdní dobu kamennou s příznivým ohlaselem a je hodnocena jako významný počín. Za trvalou hodnotu se považuje především publikovaný materiál, který byl z významné západomoravské lokality předložen odborné veřejnosti poprvé. Řadí se k nejlépe prezentovaným výzkumům eneolitického výšinného sídliště na Moravě.

Moji vzpomínku nemohu uzavřít bez připomenutí Pavlova lidského rozměru. Znali jsme ho jako přátelského, společenského a vstřícného člověka, který hledal skutečné hodnoty života v korektních vztazích, v přátelském ovzduší a v pracovní pohodě. Pro studenty archeologie měl mimořádné pochopení. Uměl sdílet jejich radost ze života i z poznávání zvoleného oboru. Na katedře patřil k oblíbeným pedagogům; studenti zasažení náhlým úmrtím svého učitele věnovali k uctění jeho památky jedno číslo časopisu *Archaeologia iuvenis* (1998). Jen málokdo z kolegů věděl, že Pavel Koštuřík byl hluboce věřící a praktikující křesťan. Jeho víra se dala tušit v jeho životních postojích, v projevované vstřícnosti a pokoře. Odkaz Pavla Koštuříka zůstává trvale v našich myslích.

Eliška Kazdová